

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polski

Poznań, dnia 18 marca 2020 r.

Szanowny Pan

Paweł Szefernaker

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

i Administracji

Pełnomocnik Rządu ds. Samorządu

ul. Stefana Batorego 5

02-591 Warszawa

Apel Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do

Pełnomocnika Rządu ds. Samorządu

w sprawie niezbędnych rozwiązań dla jednostek samorządu terytorialnego w stanie kryzysu związanego z epidemią koronawirusa.

Sytuacja, w jakiej – obok wielu państw świata – znalazła się Polska w kontekście narastającego stanu kryzysowego związanego z koronawirusem wymusza podejmowanie działań, które wprowadzają specjalne regulacje na poziomie administracji rządowej i samorządowej. Służy temu ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Prezes Rady Ministrów dla zminimalizowania rozprzestrzeniania się ryzyka epidemii wprowadził także stan zagrożenia epidemicznego.

Samorządy i ich organy według własnych kompetencji, w poczuciu powagi sytuacji, podejmują wiele działań o charakterze organizacyjnym i porządkowym. Zwracamy jednak uwagę na to, że samorząd jest w znacznie trudniejszej sytuacji niż rząd z następujących przyczyn:

- samorząd działa wyłącznie na podstawie szczegółowych regulacji i delegacji określonych w ustawach i rozporządzeniach,
- nie funkcjonuje, tak obecnie potrzebna, klauzula generalna czyli domniemanie kompetencji,
- obowiązujące regulacje wybiórczo odnoszą się do niektórych aspektów funkcjonowania państwa, bez wzajemnych korelacji. Dotyczy to szczególnie regulacji specjalnych. Obowiązuje np. zakaz zgromadzeń i wezwanie do pozostania w domach, ale nie cofnięto niektórych obowiązków w zakresie prac organów stanowiących JST, powinności wynikających z ustaw samorządowych (zebrania, konsultacje, udział obywateli) oraz kodeksu postępowania administracyjnego, czy też ordynacji podatkowej,
- samorząd, w przeciwieństwie do rządu, nie dysponuje żadnymi środkami przeznaczonymi specjalnie na finansowanie skutków epidemii. Tworzone rezerwy budżetowe na wypadek klęsk żywiołowych są zbyt skromne,
- z różnych stron kraju docierają informacje o braku dostępu samorządów do środków dezynfekcyjnych i środków ochrony osobistej - tak niezbędnych np. dla pracowników socjalnych.

Zarząd Związku dostrzega powagi sytuacji. Tym bardziej, że nie wiemy jak długo może potrwać stan zagrożenia, ani jak będzie się on rozwijał. Nie można wykluczyć żadnego scenariusza.

Wobec dynamicznego przebiegu zdarzeń **Zarząd liczy także na to, że Pełnomocnik Rządu ds. Samorządów całą mocą swojego urzędu, pozycji i pełnomocnictwa będzie wspierał samorządy i zabiegał o pilne specjalne regulacje prawne.**

Zdaniem Zarządu pilnego uregulowania wymagają następujące obszary działań przypisanych samorządom:

- Wszelkie przyjęte rozwiązania prawno-organizacyjne mają wspierać JST w lepszym i skuteczniejszym funkcjonowaniu urzędów administracji samorządowej, ich jednostek organizacyjnych oraz społeczności lokalnych.
- Po wnikliwej analizie ustrojowych ustaw samorządowych należy na okres przejściowy wprowadzić specjalne regulacje dot. terminów i sposobu załatwiania spraw wynikających z kodeksu postępowania administracyjnego i ordynacji podatkowej. Regulacje te winny dotyczyć także powinności obligujących organy jednostek samorządu terytorialnego do terminów sprawozdań, raportów, informacji, konsultacji, zebrań, itp.
- W oparciu o powyższe, należy także albo określić inne sposoby i możliwości techniczne wykonywania ustawowych zadań przez organy stanowiące JST, albo pilnie wprowadzić regulacje umożliwiające organom wykonawczym JST na zastępcze wykonywanie obowiązków organów stanowiących, w sytuacji gdzie nie mogą być one przez nie realizowane. Pomocnym rozwiązaniem może być w tym zakresie urząd komisarza rządowego, zastępującego organy gminy.
- Ponieważ kondycja finansów jednostek samorządu terytorialnego została osłabiona wcześniejszymi regulacjami związanymi np. z oświatą oraz ulgami w podatkach dochodowych, a nowa sytuacja związana z zapaścią wielu branż wnoszących różnego rodzaju daniny, opłaty i podatki lokalne spowoduje dalsze zmniejszenie wpływów z PIT i CIT, **to tzw. pakiet osłonowy musi obejmować także same JST oraz ich jednostki organizacyjne zapewniające codzienną obsługę ludności w ramach usług publicznych.**
- Ponownie winien być rozpatrzony wniosek ZGWRP o rekompensatach dla jednostek samorządu terytorialnego dochodów utraconych z tytułu przyznanych ulg i zwolnień w następstwie klęsk żywiołowych i innych katastrof. Przypominamy, że czyniąc dobrze potrzebującym, JST ponoszą podwójne straty. Raz w zakresie umniejszenia należnych i planowanych dochodów własnych, dwa w zakresie zmniejszenia subwencji wyrównawczej. Związek wnosił ten problem wielokrotnie, także wobec Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i innych agend rządowych w kontekście zarządzania kryzysowego. Jest on ciągle aktualny, szczególnie w obecnej sytuacji.
- Należy określić sposób wykonywania przez JST nakładanych na nie zadań, zgodnie z ustawą z dnia 2 marca 2020 r. Regulacji wymaga forma (zarządzenie, decyzja, itp.) nakładania zadań oraz wskazanie źródła ich finansowania.
- Ze względu na ograniczone możliwości konsultacji, negocjacji oraz nastroje społeczne, a także uwzględniając skutki finansowe, Rada Ministrów winna zawiesić w bieżącym okresie rozpatrywanie wniosków w sprawie regulacji granic gmin, za wyjątkiem tych, które akceptowane są przez wszystkie strony objęte wnioskami oraz spraw związanych ze zmianą nazewnictwa i statusu miejscowości.

Zapewne problemów i spraw jest wiele. Ich charakter będzie zróżnicowany w zależności od rodzaju samorządów, problemów o znaczeniu regionalnym i lokalnym. **Wyrażamy jednak nadzieję, że szybka i właściwa reakcja w zakresie podniesionych wyżej problemów pomoże nam wszystkim na złagodzenie sytuacji i jej skutków. Wpłynie także wizerunkowo na obraz administracji centralnej i lokalnej, zorientowanej na właściwe postępowanie w warunkach kryzysowych.**

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk